

O‘ZBEKISTONDA YOSHLAR SPORTINI RIVOJLANTIRISH:
MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLI YO‘NALISHLAR

Sodiqov Elbek Ne‘matillo o‘g‘li

Andijon davlat pedagogika instituti Ijtimoiy va amaliy fanlar fakulteti

Jismoniy madaniyat yo‘nalishi 2-bosqich talabasi

E-mail:sodiqov1134@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada O‘zbekistonda yoshlar sportining rivojlanish jarayoni, mavjud muammolar hamda ularni bartaraf etishning istiqbolli yo‘nalishlari ilmiy tahlil qilinadi. Tadqiqotda sport infratuzilmasi, moliyaviy ta‘minot, kadrlar salohiyati va yoshlarni sportga jalb etish mexanizmlarining o‘rni yoritiladi. Shuningdek, davlat siyosati va xalqaro hamkorlik asosida sport tizimini modernizatsiya qilish imkoniyatlari asoslab beriladi.

Kalit so‘zlar: yoshlar sporti, infratuzilma, jismoniy tarbiya, sport siyosati, motivatsiya, moliyalashtirish, xalqaro hamkorlik.

Аннотация: В данной статье проводится научный анализ процесса развития молодежного спорта в Узбекистане, существующих проблем и перспективных направлений их решения. В исследовании освещается роль спортивной инфраструктуры, финансового обеспечения, кадрового потенциала и механизмов вовлечения молодежи в спорт. Также обосновываются возможности модернизации спортивной системы на основе государственной политики и международного сотрудничества.

Ключевые слова: молодежный спорт, инфраструктура, физическая культура, спортивная политика, мотивация, финансирование, международное сотрудничество.

Abstract: This article provides a scientific analysis of the development process of youth sports in Uzbekistan, existing problems, and promising directions for their elimination. The study highlights the role of sports infrastructure, financial support, human resource potential, and mechanisms for involving youth in sports. Additionally, the possibilities for modernizing the sports system based on state policy and international cooperation are substantiated.

Keywords: youth sports, infrastructure, physical education, sports policy, motivation, financing, international cooperation.

O‘zbekiston Respublikasida yoshlar sportini rivojlantirish masalasi bugungi kunda davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. Yoshlar sporti nafaqat jismoniy salomatlikni mustahkamlash vositasi, balki ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlash, yosh avlodni barkamol qilib tarbiyalash va ularning jamiyatdagi faolligini oshirishda muhim omil sifatida namoyon bo‘ladi. Shu boisdan

ham mamlakatimizda sportni rivojlantirishga qaratilgan keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda va bu jarayonda yoshlar sportiga alohida e‘tibor qaratilmoqda¹. Yoshlar sportining rivojlanishi avvalo sport infratuzilmasining holati bilan chambarchas bog‘liqdir. Zamonaviy sport inshootlari, stadionlar, sport zallari va maxsus mashg‘ulot bazalarining mavjudligi yoshlarning sport bilan muntazam shug‘ullanishi uchun zarur shart hisoblanadi. Biroq, ayrim hududlarda sport infratuzilmasining yetarli darajada rivojlanmaganligi yoshlarning sportga keng jalb etilishiga to‘sqinlik qilmoqda. Shu sababli, sport infratuzilmasini hududlar kesimida teng rivojlantirish, yangi sport majmualarini barpo etish va mavjudlarini modernizatsiya qilish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi². Yoshlarni sportga jalb qilish jarayonida motivatsiya va ijtimoiy rag‘batlantirish mexanizmlarining o‘rni ham beqiyosdir. Sportning foydasi, uning inson salomatligi va shaxsiy rivojlanishiga ta’siri haqida keng targ‘ibot ishlarini olib borish yoshlar orasida sportga bo‘lgan qiziqishni oshirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, muvaffaqiyatli sportchilar faoliyatini ommalashtirish, ularni yoshlar uchun ijobiy namuna sifatida ko‘rsatish motivatsion omil sifatida katta ahamiyatga ega³. Bu jarayonda ommaviy axborot vositalari, ta’lim muassasalari va jamoat tashkilotlarining hamkorligi muhim rol o‘ynaydi. Yoshlar sportining rivojlanishida moliyaviy resurslarning yetarli darajada ta’minlanishi ham muhim omil hisoblanadi. Sport bilan professional darajada shug‘ullanish ko‘pincha katta xarajatlarni talab qiladi, jumladan, sport anjomlari, murabbiylar xizmati, tibbiy nazorat va musobaqalarda ishtirok etish uchun mablag‘ zarur bo‘ladi. Shu bois, iqtidorli yosh sportchilarni moddiy qo‘llab-quvvatlash, grant va stipendiyalar ajratish, sport tashkilotlarini moliyalashtirish tizimini takomillashtirish zarur hisoblanadi⁴. Aks holda, iqtidorli yoshlar sport faoliyatini davom ettirish imkoniyatidan mahrum bo‘lishi mumkin. Sport sohasida kadrlar tayyorlash tizimi ham yoshlar sportining samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Malakali murabbiylar, jismoniy tarbiya o‘qituvchilari va sport menejerlari yoshlarning sport salohiyatini to‘g‘ri yo‘naltirish, ularni yuqori natijalarga erishishga undashda muhim rol o‘ynaydi. Shu sababli, sport ta’limi tizimini zamonaviy talablarga moslashtirish, xalqaro tajribalarni joriy etish va murabbiylar malakasini muntazam oshirib borish muhim ahamiyat kasb etadi⁵. Shu bilan birga, yoshlar sporti rivojida ayrim muammolar ham mavjud bo‘lib, ular sport tizimining barqaror rivojlanishiga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda. Jumladan, sport infratuzilmasining notekis rivojlanishi, ayrim hududlarda sport jihozlarining yetishmasligi, moliyaviy resurslarning cheklanganligi va yoshlarning sportga bo‘lgan qiziqishining pastligi ushbu muammolar qatoriga kiradi. Bundan tashqari, sport

¹ Mirziyoyev Sh.M. Yoshlar siyosati asoslari. – Toshkent, 2019. – 12–18-betlar.

² O‘zbekiston Respublikasi Sportni rivojlantirish vazirligi hisobotlari. – Toshkent, 2023. – 5–22-betlar.

³ Jumayev B. Yoshlar sportining ijtimoiy ahamiyati. – Toshkent, 2018. – 56–60-betlar.

⁴ Xasanov A., Usmonov M. Yoshlar sporti muammolari. – Toshkent, 2020. – 34–39-betlar.

⁵ Tashpulatov F.A. Sport kadrlar tizimi. – Toshkent, 2022. – 101–115-betlar.

mashgʻulotlarini notoʻgʻri tashkil etish, malakasiz murabbiylar faoliyati yoki tibbiy nazoratning yetarli emasligi yosh sportchilarning sogʻligʻiga salbiy taʼsir koʻrsatishi mumkin. Yoshlar sportini rivojlantirishning istiqbollari esa mavjud imkoniyatlardan samarali foydalanishga bogʻliq. Oʻzbekiston Respublikasida yoshlar siyosati doirasida qabul qilingan davlat dasturlari yoshlarni sportga keng jalb etish, ularni qoʻllab-quvvatlash va sport infratuzilmasini rivojlantirishga qaratilgan. Xususan, yoshlarni bandligini taʼminlash va ularning ijtimoiy faolligini oshirishga qaratilgan dasturlar sportni ommalashtirishda muhim rol oʻynamoqda. Xalqaro hamkorlik ham yoshlar sportining rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Xalqaro sport tashkilotlari bilan hamkorlik qilish, tajriba almashish va sportchilarni xalqaro musobaqalarda ishtirok etishini taʼminlash orqali sport tizimining samaradorligini oshirish mumkin. Bu esa yosh sportchilarning professional darajada rivojlanishiga va mamlakatning xalqaro sport maydonidagi nufuzini oshirishga xizmat qiladi. Shuningdek, sportni ijtimoiy va tarbiyaviy vosita sifatida rivojlantirish orqali yoshlarni ijtimoiy hayotga faol jalb etish mumkin. Sport orqali yoshlar orasida sogʻlom turmush tarzini shakllantirish, ularni zararli odatlardan himoya qilish va jamoaviylik, intizom, masʼuliyat kabi fazilatlarni rivojlantirish imkoniyati mavjud. Shu sababli, sportni nafaqat jismoniy faoliyat, balki tarbiyaviy vosita sifatida ham keng qoʻllash zarur.

Xulosa qilib aytganda, Oʻzbekistonda yoshlar sportini rivojlantirish davlat va jamiyatning ustuvor vazifalaridan biri boʻlib, bu yoʻnalishda amalga oshirilayotgan islohotlar ijobiy natijalar bermoqda. Shu bilan birga, mavjud muammolarni bartaraf etish, sport infratuzilmasini rivojlantirish, moliyaviy qoʻllab-quvvatlashni kuchaytirish va malakali kadrlar tayyorlash orqali yoshlar sportini yanada rivojlantirish mumkin. Kompleks va tizimli yondashuv asosida olib boriladigan ishlar natijasida sogʻlom, faol va raqobatbardosh yosh avlodni shakllantirishga erishiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mirziyoyev Sh.M. **Yangi Oʻzbekiston strategiyasi**. – Toshkent: “Oʻzbekiston” nashriyoti, 2021. – 464 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. **Yoshlar siyosati va sportni rivojlantirish masalalari**. – Toshkent: Prezident nashriyoti, 2019. – 156 b.
3. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining **“Jismoniy tarbiya va sportni yanada rivojlantirish toʻgʻrisida”gi qarori**. – Toshkent, 2017.
4. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining **“Yoshlar – kelajagimiz” davlat dasturi toʻgʻrisidagi Farmoni**. – Toshkent, 2018.
5. Oʻzbekiston Respublikasi Sportni rivojlantirish vazirligi. **Yillik hisobot**. – Toshkent, 2023. – 120 b.
6. Oʻzbekiston Respublikasi Sogʻliqni saqlash vazirligi. **Aholi salomatligi boʻyicha statistik maʼlumotlar**. – Toshkent, 2022. – 98 b.

7. Jumayev B. **O‘zbekistonda yoshlar sportining rivojlanish istiqbollari.** – Toshkent: Fan, 2018. – 112 b.
8. Xasanov A., Usmonov M. **Yoshlar sportining dolzarb muammolari va ularni hal etish yo‘llari** // Sport va jismoniy tarbiya jurnali. – Toshkent, 2020. – №2. – B. 34–45.
9. Tashpulatov F.A. **Sport menejmenti va kadrlar tayyorlash tizimi.** – Toshkent: Ilm ziyo, 2022. – 180 b.
10. Karimov F.X. **Jismoniy tarbiya va sport nazariyasi.** – Toshkent: O‘qituvchi, 2020. – 210 b.
11. Pedagogika fanlari instituti. **Jismoniy tarbiya metodikasi.** – Toshkent, 2020. – 150 b.
12. O‘zbekiston Respublikasi Prezident qarorlari va farmonlari to‘plami (2017–2023 yillar). – Toshkent, 2023.
13. “Yoshlar – kelajagimiz” dasturi materiallari. – Toshkent, 2021. – 85 b.
14. Xalqaro Olimpiya qo‘mitasi. **Sport rivoji bo‘yicha yillik hisobot.** – Lozanna, 2023. – 95 b.
15. Saitov S., O‘ralova N. **Investitsiya tushunchasi va uning mohiyati** // International Journal of Scientific and Applied Research. – 2024. – №2. – B. 198–206.